

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 334/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **JUDr. Ing. Martiny Kiseľovej**, Pavla Mudroňa 26, Martin, IČO 42 392 144, zastúpenej JUDr. Danielou Paškovou, advokátkou, J. Mazúra 4453/20, Martin, proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 3T/72/2021 z 9. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka zároveň žiada zrušiť napadnuté uznesenie a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sa sťažovateľka domáha aj priznania náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom 442,38 eur.

2. Uznesením okresného súdu č. k. 3T/72/2021 z 29. júla 2022 (vydaným vyšším súdnym úradníkom) boli sťažovateľke priznané trovy obhajoby 1 271,82 eur (zo sťažovateľkou navrhovanej sumy 1 749,41 eur, pozn.). Okresný súd nepriznal sťažovateľke zvýšenie základnej sadzby tarifnej odmeny v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou zvyšuje o tretinu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach.

3. Okresný súd vychádzal zo skutočnosti, že opatrením okresného súdu Martin zo 14. apríla 2021 sťažovateľka bola ustanovená za obhajkyňu aktuálne už právoplatne odsúdenému [REDAKOVANÉ], a to pre spáchanie prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona, prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. b) Trestného zákona a prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. k) Trestného zákona. K ustanoveniu za obhajkyňu došlo v čase, keď išlo iba o jedno trestné konanie, pretože už skôr došlo k spojeniu troch trestných konaní vedených proti odsúdenému. Podľa právneho názoru vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka nezastupovala odsúdeného v jeho troch trestných veciach, ale iba v jednej spoločnej trestnej veci.

4. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľka podala sťažnosť, ktorá napadnutým uznesením (vydaným sudcom) bola zamietnutá. Sudca sa stotožnil s právnym názorom prezentovaným vyšším súdnym úradníkom, keďže moment spojenia vecí na spoločné prejednanie a ustanovenie obhajcu sú podľa názoru sudcu podstatnými skutočnosťami pre určenie výšky základnej sadzby tarifnej odmeny. Sťažovateľka vstúpila už do jedného trestného konania, a preto od začiatku bola s vecou (vo vzťahu k všetkým vzneseným obvineniam) oboznámená v celom rozsahu a od začiatku obhajoby vykonávala úkony vo vzťahu k všetkým vzneseným obvineniam. Z tohto dôvodu preto nie je možné konštatovať, že obhajoba je náročnejšia. Zvýšenie základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 3 vyhlášky podľa názoru sudcu by patrili sťažovateľke, ak by k spojeniu vecí došlo až po jej ustanovení (došlo by k zvýšenému počtu úkonov právnej služby v súvislosti so spojenými vecami). Sudca poukázal aj na skutočnosť, že náročnosť obhajoby v trestnom konaní sa premieta vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny určenej podľa § 12 ods. 3 písm. a) až c) vyhlášky, odvíjajúc sa od výšky hornej hranice trestnej sadzby ustanovenej v Trestnom zákone.

5. V prípade nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 536/2018-37 zo 17. januára 2019 (ďalej aj „nález ústavného súdu“), na ktorý sťažovateľka poukázala vo svojej sťažnosti, sudca uviedol, že sa veci sťažovateľky netýka. Ústavný súd riešil otázku určenia, či v danom prípade išlo o spojenie vecí na spoločné konanie, ktoré vyplýva alebo nevyplýva zo zákona. V prípade spojenia vecí na spoločné konanie, ktoré nevyplýva zo zákona, patrí obhajcovi zvýšenie základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 3 vyhlášky, čo sudca rešpektuje.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym názorom sudcu, že v tomto prípade nie je možné postupovať podľa § 13 ods. 3 vyhlášky. Moment spojenia vecí nemožno spájať s uplatnením alebo neuplatnením § 13 ods. 3 vyhlášky, ktorý sudca interpretuje spôsobom, aký z jeho gramatického a ani logického výkladu nevyplýva. Z uvedeného pravidla nie je vôbec možné vyvodiť, že pre jeho aplikáciu je rozhodujúci časový moment spojenia vecí na spoločné konanie. Sudca dotvára právo neprípustným spôsobom, keď určuje ďalšie kritériá, za ktorých je možné aplikovať uvedené ustanovenie vyhlášky v závislosti od momentu spojenia vecí na spoločné konanie. Sťažovateľka tiež nesúhlasí s právnym názorom sudcu, že náročnosť obhajoby sa premieta vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny určenej podľa § 12 ods. 3 vyhlášky. Kritériá na uplatnenie tohto

ustanovenia vyhlášky však závisia od iných okolností, t. j. od trestnej sadzby konkrétneho trestného činu, a nie od počtu skutkov, pre ktoré je v jednom trestnom konaní vykonávaná obhajoba.

7. Sťažovateľka opätovne poukázala na nález ústavného súdu, v ktorom sa tento otázkou momentu spojenia vecí na spoločné konanie ako dôvodom na uplatnenie § 13 ods. 3 vyhlášky nezaoberal, resp. nevyslovil, že by moment spojenia trestných vecí na spoločné konanie mal byť dôvodom na použitie § 13 ods. 3 vyhlášky. Z tohto dôvodu sťažovateľka nepovažuje za správnu interpretáciu záverov sudcu vo vzťahu k nálezu ústavného súdu.

8. V rámci obhajoby boli vykonávané úkony vo vzťahu ku všetkým trom skutkom, pre ktoré bolo obvinenému vznesené obvinenie. Z hľadiska náročnosti vedenia obhajoby je rozdiel sústrediť obhajobu na jeden skutok a na tri samostatné skutky spojené do jedného konania, čo zohľadňuje § 13 ods. 3 vyhlášky. V niektorých prípadoch môže byť obhajoba v prípade spáchaného obzvlášť závažného zločinu jednoduchšia ako obhajoba pre viaceré prečiny spojené do spoločného konania, čo sa z hľadiska hodnoty úkonu tarifnej odmeny neprejaví pri prijatí interpretácie sudcu. Z týchto dôvodov sťažovateľka považuje uznesenie sudcu za arbitrárne a neodôvodnené, pretože výklad § 13 ods. 3 vyhlášky popiera jeho význam. V tejto veci došlo k fakultatívnemu spojeniu vecí na spoločné konanie, pričom povinnosť spojiť viaceré trestné konania toho istého obvineného do jedného trestného konania nevyplýva z § 18 ods. 1 Trestného poriadku. Z tohto dôvodu k aplikácii zvýšenia tarifnej odmeny má dôjsť bez ohľadu na štádium trestného konania a na tú skutočnosť, či k spojeniu vecí na spoločné konanie došlo pred alebo po ustanovení obhajcu obvinenému.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a po zistení, že obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie všeobecného súdu pri rozhodovaní o trovách konania nedosahuje spravidla samo osebe takú intenzitu, ktorá zakladá možnosť porušenia základných práv a slobôd, a to bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania (negatívne) dotknúť. Z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho rozhodovania podľa názoru ústavného súdu takéto pochybenie nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať mu takú istú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietky pochybenia v procesnom postupe všeobecného súdu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej (m. m. III. ÚS 537/2015).

11. V súlade so svojou stabilnou judikatúrou ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu, resp. jeho právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. II. ÚS 56/05, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997, Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska). Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu len vtedy, pokiaľ by bol

v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepiateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka (III. ÚS 634/2015).

12. V predmetnej veci sudca priznal sťažovateľke nižšiu výšku trov obhajoby, ako si sťažovateľka uplatnila v návrhu na priznanie trov obhajoby, keďže sa nestotožnil s jej sťažnostnou argumentáciou o aplikácii § 13 ods. 3 vyhlášky v danej trestnej veci.

13. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. Sudca jasne, zrozumiteľne a logicky vyjadril dôvody zamietnutia sťažnosti sťažovateľky. Nemožno preto vysloviť, že by postupoval svojvoľne alebo akýmkoľvek iným zjavne nesprávnym spôsobom vykladal, resp. aplikoval príslušné právne predpisy. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa sudca takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu (resp. vyhlášky) nedopustil. Napriek nesúhlasnému postoju sťažovateľky k obsahu napadnutého uznesenia, ktorý vyjadrila aj vo svojej ústavnej sťažnosti, ústavný súd v tomto prípade nevidí priestor na zásah vo forme zrušenia napadnutého uznesenia.

14. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka implicitne namieta, že výkladom § 13 ods. 3 vyhlášky zo strany sudcu môže dochádzať k ukráteniu obhajcov zastupujúcich obvineného čeliacemu viacerým obvineniam z rôznorodnej trestnej činnosti. Ústavný súd ale poznamenáva, že interpretácia príslušného ustanovenia vyhlášky sudcom pri posudzovaní trov obhajoby zohľadňuje podstatu v ňom obsiahnutého kritéria, t. j. hospodárnosti, ktorého dosah sťažovateľka zjavne vníma širšie oproti sudcovi. Sťažovateľka už od začiatku prevzala obhajobu odsúdeného, ktorý bol stíhaný pre spáchanie troch rôznych trestných činov, a preto jej obhajoba odsúdeného od začiatku smerovala k všetkým trom ním spáchaným trestným činom. Následne v priebehu prípravného konania už nedošlo k sťaženiu obhajoby napr. spojením ďalšej trestnej veci odsúdeného a z toho vyplývajúcej povinnosti preštudovať ďalší vyšetrovací spis zo strany sťažovateľky.

15. V prípade už uvedeného nálezu (II. ÚS 536/2018) ústavný súd posudzoval uplatnenie § 13 ods. 4 vyhlášky, podľa ktorého ustanovenie odseku 3 sa nepoužije, ak spojenie vecí na spoločné prejednanie vyplýva zo zákona; v takej veci sa určí výška tarifnej odmeny podľa vecí, ktorej hodnota je najvyššia. Prioritne teda išlo o skúmanie uplatniteľnosti explicitne normovanej výnimky z pravidla zakotveného v § 13 ods. 3 vyhlášky. Ústavný súd svoje rozhodnutie založil na neuplatniteľnosti uvedenej výnimky na okolnosti prípadu (išlo o spoločné konanie pre zločin sprenevery, pokračovací zločin sprenevery a pokračovací prečin podvodu), keďže v zmysle § 18 ods. 1 Trestného poriadku spojenie vecí v prípravnom konaní je fakultatívnou možnosťou orgánov činných v trestnom konaní. V prípade pokračovacieho trestného činu (skladajúceho sa z viacerých čiastkových skutkov) ide o jeden skutok (z povahy vecí vyplýva, že sa o ňom má konať v rámci jedného trestného konania), čo však nemožno považovať za spojenie viacerých trestných vecí na spoločné prejednanie (ide o jednu trestnú vec). Ústavný súd v závere len konštatoval, že spoločné prejednanie pokračovacieho zločinu sprenevery, pokračovacieho prečinu podvodu a zločinu

sprenevery je spojením viacerých trestných vecí na spoločné prejednanie, a preto sa má v danej veci použiť § 13 ods. 3 vyhlášky. Z daného nálezu je zrejmé, že sa v ňom ústavný súd nevenoval zisteniu, či k ustanoveniu obhajcu došlo pred alebo po spojení vecí na spoločné konanie (tieto časové okolnosti ani nie sú uvedené v uvedenom náleze), čo pri rozhodovaní o aplikácii § 13 ods. 3 vyhlášky vo vzťahu k trovám obhajoby, ako už bolo spomenuté, má svoj logický základ.

16. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľkin právny názor tiež nevylučuje, že by všeobecný súd vec nemohol ústavne prijateľným spôsobom posúdiť skutkovo rovnakú alebo podobnú vec rozdielne. Odklon okresného súdu od existujúcej skoršej judikatúry v prípade trov povinnej obhajoby preto ústavný súd nepovažuje za úplne zjavný, keď okrem nálezu ústavného súdu sťažovateľka žiadne iné rozhodnutie, v ktorom by všeobecné súdy (ústavný súd) konštantne túto otázku posudzovali spôsobom naznačeným sťažovateľkou, neuviedla. Ak preto sudca svoje rozhodnutie podporil odôvodnením (bod 4), ktoré z hľadiska odpovedí na významné argumenty sťažovateľky považuje ústavný súd za dostatočné, je v ďalšom potrebné označiť výklad sudcu za vec odlišného právneho posúdenia umožňujúcu nanajvýš úroveň diskusie o vecnej nesprávnosti z hľadiska jednoduchého (dokonca podústavného) práva. Obsah ústavnej sťažnosti je preto v zásade len polemikou s právnym záverom sudcu, ktorý sa nestotožnil so sťažnostným argumentom, podľa ktorého pri rozhodovaní o trovách obhajoby sa mal aplikovať § 13 ods. 3 vyhlášky. Sťažovateľka navyše namieta porušenie len svojich procesných práv, nie svojho základného práva hmotnej povahy.

17. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

18. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu